

انسان در حکم و تحلیل خطا می‌کند. حس خطا نمی‌کند.

شماره پرسش: ۲۴۳۱۹

تاریخ ارسال پرسش: ۱۳۹۸/۳/۲۰ ۰۶:۴۰:۴۷

متن پرسش

استاد سلام: هر ادراک حسی برای نفس همزمان دو کاشفیت دارد یکی کاشفیت عالم خارج و دیگری خود ادراک، مثلا با ادراک دیدن شیئی همزمان هم دیدن شی و هم مستقل بودن شی از نفس برای نفس روشن و بدیهیست، اما در به اصطلاح خطای حس که در اصل خطای تحلیل ذهن یا نفس در موقع ادراک حسی آن شی می‌باشد باز هم دو کاشفیت برای نفس هست که کاشفیت عالم خارج و ادراک خطا یا همان تحلیل خطا، که در هر دو مرتبه ای که یکی بدون خطای حس و دیگری با خطای حس می‌باشد تنها امر بدیهی که خطا ناپذیر و روشن بود کاشفیت عالم خارج بود که در هر دو مرتبه آن کاشفیت عالم خارج بدیهی و بدون خطا هست، حال سوال بنده این هست که خطای تحلیل و یا خطای حس که ربطی به ادراک خارجیت شی ندارد چیست؟ و این خطای تحلیل یا حس خطای درک ماهیت شی است؟ چگونه می‌توان توجیه کرد؟ آیا می‌توان گفت خطای تحلیل و حس بر می‌گردد به درک ماهیت شی اما بدیهی بودن و خطا ناپذیری ادراک خارجیت شی و مستقل از ذهن بودن شی برمی‌گردد به وجود شی فارق از ماهیت آن؟ لطفا بفرمایید تحلیل بنده درست است؟ اگر نیاز به تصحیح دارد تصحیح نمایید. متشکرم

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در خطا، انسان در حکم و تحلیل خطا می‌کند و در درک خطا، با توجه به شواهدی که عقل می‌شناسد متوجه می‌شویم در حکم خطا کرده‌ایم. مثل آن که حس، چیزی را از دور دست در بیابان حس می‌کند که اگر آب بود، این‌چنین بود ولی انسان متوجه می‌شود شواهدی در اطراف قضیه هست که حکایت از آن دارد که نمی‌شود در آنجا آب باشد. بنا بر این، در حس، خطایی صورت نگرفته است زیرا اگر در آنجا آب بود نیز حس همین را می‌فهمد که وقتی سراب است می‌فهمد؛ عمده حکمی است که پیش می‌آید که انسان گمان می‌کند داده‌ی حس برایش کافی است ولی شواهد عقلی دیگری متذکر او می‌شود که نمی‌تواند این حکم درست باشد. موفق باشید